

1. “And içerek söylüyorum, ben Buhara’nın, sözüne güvenilir imamlarından birinden ve başkaca Nişaburlu bir imamdan işittim. İkisi de senetleri ile bildiriyorlar ki, Yalvacımız (Peygamber), kıyamet belgelerine, ahir zaman karışıklıklarını ve Oğuz Türklerinin ortaya çıkacaklarını söylediği sırada, Türk dilini öğreniniz, çünkü onlar için uzun sürecek egemenlik vardır buyurmuştu. Bu söz (hadis) doğru ise sorguları kendilerinin üzerine olsun Türk dilini öğrenmek çok gerekli bir iş olur. Bu doğru değil ise akıl bunu emreder.

**Metin dil ve içerik yönüyle incelendiğinde aşağıdaki edebiyat dönemlerinden hangisinde yazılmış olabilir?**

- A) İslam öncesi Türk edebiyatı
- B) Geçiş Dönemi
- C) Divan edebiyatı
- D) Tanzimat edebiyatı
- E) Millî Edebiyat

2.

- I. *Yunus Emre Divanı*
- II. *Risaletü'n-Nushiyye*
- III. *Mantıku't-Tayr*
- IV. *Garipnâme*
- V. *Şikâyetname*

**Yukarıda numaralanmış eserlerden hangisi Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmamıştır?**

- A) I                      B) II                      C) III                      D) IV                      E) V

3. **Aşağıdakilerden hangisi Eski Türkçe Dönemi içerisinde değerlendirilir?**
- A) Göktürk Dönemi – Uygur Dönemi – Karahanlı Dönemi
  - B) Göktürk Dönemi – Uygur Dönemi – Ana Türkçe Dönemi
  - C) Ana Türkçe Dönemi – İlk Türkçe Dönemi – Karahanlı Dönemi
  - D) Uygur Dönemi – Karahanlı Dönemi – Anadolu Dönemi
  - E) Karanlık Dönem – İlk Türkçe Dönemi – Ana Türkçe Dönemi

4.

**Batı Türkçesiyle ilgili,**

- I. 13. yüzyıldan itibaren etkili olmuştur.
- II. Azerbaycan, Anadolu ve Balkanlarda kullanılmaktadır.
- III. 13. ve 15. yüzyıllar arasındaki dönemi Eski Anadolu Türkçesi olarak adlandırılır.
- IV. 15. yüzyıl sonlarında 20. yüzyıl başlarına kadar ki dönemi Osmanlı Türkçesi olarak adlandırılır.
- V. Gülşehrî'nin *Mantıku't-Tayr* adlı eseri Osmanlı Türkçesi Dönemi'ne aittir.

**yargılarından hangisi yanlıştır?**

- A) I      B) II      C) III      D) IV      E) V

5. “üze kök tengri asra yagız yir kılındıktı ikin ara kişi oğlu kılınmış” (Üstte mavi gök altta kara toprak yaratıldığıında ikisinin arasında insanoğlu yaratılmış)

“... tengride bolmış Türük Bilge Kagan bu ödke olurtum.” (Tanrı gibi gökte olmuş, doğmuş, ben Türk Bilge Kağan bu zamana hükmettim)

**Parçada yer verilen metin Türkçenin hangi dönemine aittir?**

- A) İlk Türkçe
- B) Eski Türkçe
- C) Karahanlı Türkçesi
- D) Osmanlı Türkçesi
- E) Eski Anadolu Türkçesi

6.

- Eski Türkçe, Türklerin VIII. yüzyıldan XIII. yüzyıla kadar kullandıkları tek yazı dilidir.
- Eski Türkçe; Göktürk, Uygur ve Karahanlı devirlerini içine alan bir dönemdir.
- Türkler bu zaman içinde farklı devletlerde yeni kültür merkezleri meydana getirmelerine rağmen hep bu dile bağlı kalmışlardır.

**Bu bilgilerden Eski Türkçeyle ilgili;**

- I. Yaklaşık beş yüzyıl sürdüğüne
- II. Bu dönemde başka yazı dili kullanılmadığına
- III. Bu dönem boyunca aynı alfabenin kullanıldığına
- IV. Farklı siyasi dönemleri içine aldığına

**yargılarından hangilerine ulaşamaz?**

- A) I ve II      B) I ve III      C) Yalnız III  
D) II ve III      E) III ve IV

7.

Türk dilinin kuramsal olarak Proto Türkçe diğer bir deyişle Ana Türkçe döneminden sonra gelen ve Türkçenin yazılı metinlerle bilinen en eski devresi Eski Türkçe olarak adlandırılmaktadır. Eski Türkçe dönemi kendi içinde uzun bir dönemdir. Bu dönem bugünkü bilgilerimiz ışığında Türk dilinin en eski yazılı belgelerinin bulunduğu devreyi kapsamaktadır. Bu dönem ayrıca Türkçenin işlek bir yazı dili olarak kullanıldığını da belgelendirebildiğimiz en eski dönemidir.

**Aşağıdaki eserlerden hangisi “Eski Türkçe” döneminde yazılmıştır?**

- A) *Kutadgu Bilig*
- B) *Atabetü'l-Hakayık*
- C) *Kitab-ı Dede Korkut*
- D) *Orhun Kitabeleri*
- E) *Divan-ı Hikmet*

- 8.
- Cümle yaradılmışa bir gözle bakmayan  
Halka müderris ise hakikatte âsidir  
Bir kez gönül yıktın ise bu kıldığın namaz değil  
Yetmiş iki millet dahi elin yüzün yumaz değil  
Ben gelmedüm dâvi için, benim işüm sevi için  
Dostun evi gönüllerdir, gönül yapmaya geldim  
Gelin tanış olalım, işi kolay kılalım  
Sevelim sevilelim, bu dünya kimseye kalmaz.
- Yunus Emre'ye ait bu dizeler Türkçenin hangi döneminde oluşturulmuştur?**
- A) Doğu Türkçesi  
B) Kuzey Türkçesi  
C) Türkiye Türkçesi  
D) Osmanlı Türkçesi  
E) Eski Anadolu Türkçesi

9.

----, çoğunluğu Moldova'da yaşayan Türklerin konuştuğu Oğuz grubuna bağlı bir Türk dilidir. Yaklaşık üç yüz bin kişi tarafından konuşulur. Batı Türkçesinin çağdaş kollarından olan bu dil, Türkiye Türkçesine çok yakın bir Türkçedir.

**Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?**

A) Azeri Türkçesi

B) Türkmen Türkçesi

C) Kırgız Türkçesi

D) Özbek Türkçesi

E) Gagavuz Türkçesi

10. ----, Anadolu Selçuklu Devleti'nin kuruluşundan sonra XIII-XV. yüzyıllar arasında gelişme kaydeden yazı dilinin adıdır. Bazı dilciler, Anadolu dışındaki Osmanlı şehirlerinde meydana getirilen eserleri içine almadığını ileri sürerek bu yazı dili için “Tarihî Türkiye Türkçesi” terimini de kullanmışlardır. Bu dönemin özellikleri, *Mantıku't-Tayr*, *Garipnâme* gibi eserlerde görülür.

**Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?**

- A) Kıpçak Türkçesi
- B) Eski Anadolu Türkçesi
- C) Çağatay Türkçesi
- D) Uygur Türkçesi
- E) Karahanlı Türkçesi

11.

- I. Türkçenin, bilinen yazılı metinlerinden önceki dönemleri, karanlık dönem olarak adlandırılır. (D)
- II. Türkçenin yazılı ürünlerle takip edilebilen VIII-XIII. yüzyıllar arası olan dönemine “İlk Türkçe” denir. (Y)
- III. Batı Türkçesinin diğer adı Oğuz Türkçesidir. (D)
- IV. Batı Türkçesinin üçüncü dönemi olarak kabul edilen Türkiye Türkçesi, Servetifünun Dönemi sanatçıları-  
nın önderlik ettiği Yeni Lisan Hareketi ile başlar. (D)
- V. Kuzey-Doğu Türkçesinin çağdaş kolları Azerbaycan,  
Türkmen ve Gagavuz Türkçesidir. (Y)

**Yukarıdaki cümleler “Doğru (D) / Yanlış (Y)” şeklinde değerlendirilirken hangisinde bir yanlışlık yapılmıştır?**

- A) I      B) II      C) III      D) IV      E) V

## TÜRKÇENİN TARİHİ GELİŞİMİ SORULARI

12.

|     | Bilgiler                                                                                                             | D | Y |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| I   | Türkçenin ilk yazılı metinleri olan Göktürk Yazıtları, 8. yüzyılda oluşturulmuştur.                                  | ✓ |   |
| II  | Eski Anadolu Türkçesi 13. yüzyıl başlarından 15. yüzyıl sonlarına kadar Anadolu ve Rumeli bölgesinde devam etmiştir. | ✓ |   |
| III | <i>Divan-ı Hikmet</i> Eski Türkçe Dönemi'nde Göktürk alfabesiyle oluşturulmuş ilk dinî metindir.                     |   | ✓ |
| IV  | Bugünkü Türkiye Türkçesinin temelleri 1911'de Selanik'te yayımlanmaya başlayan Genç Kalemler dergisinde atılmıştır.  |   | ✓ |
| V   | Batı Türkçesinin kollarında Kiril alfabesi dışındaki alfabeler kullanılmıştır.                                       |   | ✓ |

Tablodaki numaralanmış bilgilerden hangisinin değerlendirilmesinde yanlışlık yapılmıştır?

A) I      B) II      C) III      D) IV      E) V

13.

Budist Türk çevresinden bugün için elimizde hem dinî hem de din dışı zengin edebiyat ürünleri bulunmaktadır. Göktürk Devleti'nin yıkılmasından sonra kurulan Uygur hanlıklarından kalan bu eserlerde daha çok Mani ve Buda dinlerinin esasları anlatılır. Bu yazmaların çoğu Soğd yazısından geliştirilmiş Uygur alfabesi ile yazılmıştır. Bunlar Turfan yöresinde yapılan kazılarda ortaya çıkarılmıştır.

**Aşağıdakilerden hangisi bu parçada özelliklerinden söz edilen edebî eserlerden biri değildir?**

- A) *Kalyanamkara Papamkara Hikâyesi*
- B) *Kodeks Kumanikus*
- C) *İrk Bitig*
- D) *Sekiz Yükmek*
- E) *Altun Yaruk*

14.

Batı Türkçesi, XII. yüzyılın sonları ile XIII. yüzyılın başlarından günümüze kadar devam eden Eski Türkçeden sonra Türkçenin iki büyük kolundan biridir. Batı Türkçesi, tarihî gelişimi içinde bugün;

- I. Türkiye Türkçesi,
- II. Azerbaycan Türkçesi,
- III. Kırgız Türkçesi,
- IV. Gagavuz Türkçesi,
- V. Kazak Türkçesi yazı dili olarak varlığını sürdürmektedir.

**Bu parçadaki numaralanmış bilgilerin hangilerinde yanlışlık yapılmıştır?**

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) III ve V
- D) I ve IV
- E) IV ve V

15.

Türkler, XI. yüzyılın başlarından itibaren Anadolu'ya göç etmeye başlamışlardır. Bu göçler neticesinde Türkler XIII. yüzyılda batıda Anadolu'ya, kuzeyde Karadeniz'in kuzeyi ve batısına kadar yayılmışlardır. Yerleştikleri bölge halkının ağız ile eserler yazmaları sonucu Türkçe çeşitlenmiştir. Türkçe, yayıldığı bölgelere göre ---- Türkçesi ve ---- Türkçesi olmak üzere iki kola ayrılmıştır.

**Bu parçada yer alan boşluklara aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?**

- A) Kuzeydoğu – Batı
- B) Güneydoğu – Batı
- C) Güneybatı – Doğu
- D) Kuzeybatı – Güney
- E) Kuzeybatı – Doğu

16.

*Türk bodun yok bolmazun tēyin, bodun bolçun tēyin, kaŋım ēltēriş kaganıg ōgūm ēlbilge katu-nug tenri tōpō-sinte tutup yūgerū kōtūrmiş erinç. Kaŋım kagan yēti yēgirmi erin taşıkmiş. Taşra yorıyur tēyin kū ēşidip balıkdaki taşıkmiş. Tagdaki ēnmiş, tērilip yetmiş er bolmış.*

“Belli ki Türk ulusu yok olmasın diye millet olsun diye babam Elteriş Kağanı, annem Elbilge sultanı göğün tepesinden çekip yükseltmişler. Babam hakan on yedi savaşçıyla ortaya atılmış. ‘İsyân başlıyor’ diye haber gelince şehirdekiler (de) ileri atılmışlar. Dağdakiler de aşağı inmişler. Toplanıp yetmiş savaşçı olmuşlar” (Kül Tigin Yazıtı, doğu yüzü, 11-12. satırlar)

**Bu metinde bir parçası verilen Köktürk Kitabeleri hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Türklerde yazılı edebiyatın ilk, en eski belgeleridir.
- B) Türk adının, Türk milletinin isminin geçtiği ilk Türkçe metindir.
- C) Türkiye’de ilk kez Arap harfleriyle Necip Asım tarafından yayımlanmıştır.
- D) Eserlerin dili ilk olarak Danimarkalı Türkolog Thomsen tarafından çözülmüştür.
- E) 6. yüzyılda dikilmiş üç kitabeden oluşan eserler, ilk Türk alfabesi olan Köktürk alfabesiyle yazılmıştır.

17.

**Aşağıdaki eserlerden hangisi Uygur Dönemi'ne ait değildir?**

A) *Altun Yaruk*

B) *Sekiz Yükmek*

C) *Orhun Kitabeleri*

D) *İrk Bitik*

E) *Kalyanamkara ve Papamkara*

18.

**Aşağıdaki eserlerden hangisi Karahanlı Türkçesiyle yazılmamıştır?**

- A) *Kutadgu Bilig*
- B) *Atabetü'l-Hakâyık*
- C) *Divânü Lügati't-Türk*
- D) *Şecere-i Türkî*
- E) *Divan-ı Hikmet*

19.

**Aşağıdaki eserlerden hangisi Eski Türkçe Dönemi'ne ait değildir?**

- A) *Tonyukuk Yazıtı*
- B) *Kültigin Yazıtı*
- C) *Bilge Kağan Yazıtı*
- D) *Altun Yaruk*
- E) *Muhakemetü'l-Lügateyn*

- 20.
- *Yunus Emre Divan'ı*, ---- Dönemi verimlerinden-  
dendir.
  - *Divânü Lugati't-Türk*, ---- Dönemi'ne ait eserler-  
dendir.
  - *Sekiz Yükmek*, ---- Dönemi'ne dâhil edilmelidir.
  - *Baki Divanı*, ---- Dönemi ürünlerindendir.

**Aşağıdakilerin hangisi boş bırakılan yerlerden  
birine getirilemez?**

- A) Karahanlı
- B) Osmanlı Türkçesi
- C) Köktürk
- D) Uygur
- E) Eski Anadolu Türkçesi

21.

- Eski Türkçeden sonra Türkçenin iki büyük kolundan birine aittir.
- Selçuklular, Anadolu Beylikleri ile Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerini kapsar.
- Batı Türkçesinin ilk dönemidir.
- *Risaletü'n Nushiye* bu dönem eseridir.

**Yukarıdaki özellikleri verilen dönem, Türkçenin hangi dönemidir?**

- A) Karahanlı Türkçesi
- B) Türkiye Türkçesi
- C) Osmanlı Türkçesi
- D) Çağatay Türkçesi
- E) Eski Anadolu Türkçesi

22.

**Af:** Güzel intikam

**Âlim:** Bir şey bilmediğini bilen

**Ahlak:** Akıl polisi

**Avukat:** Suçluların çamaşır yıkayıcısı

**Diken:** Gülün bekçisi

**İnsan:** Ahlakı bozulmuş vahşi

**Lisan:** Çok uzağı bile vuran silah

**Rüya:** Buluttan beşik

**Şair:** Söz kantarcısı

**Şiir:** Darası alınmış söz

**Yaş:** Kadınların saklayabildikleri tek sır

**Kutucukta içeriğinden örnekler verilen sözlük, aşağıdakilerden hangisidir?**

A) *Divanu Lügatî't-Türk*

B) *Lehçe-i Osmanî*

C) *Kamus-ı Türkî*

D) *Lehçetü'l Hâkâyık*

E) *Muhakemetü'l Lugateyn*

23.

|      | Batı Türkçesi<br>Çağdaş Dönem | Kuzeydoğu Türkçesi<br>Çağdaş Dönem |
|------|-------------------------------|------------------------------------|
| I.   | Kazak Türkçesi                | A. Tatar Türkçesi                  |
| II.  | Türkmen Türkçesi              | B. Özbek Türkçesi                  |
| III. | Türkiye Türkçesi              | C. Kırgız Türkçesi                 |
| IV.  | Gagavuz Türkçesi              | D. Azeri Türkçesi                  |

**Bu tablodaki yanlışlığı gidermek için aşağıdaki yer değişikliklerinden hangisi yapılmalıdır?**

- A) I. ile D                      B) II. ile C                      C) II. ile D  
D) III. ile B                      E) IV. ile A

24. Türk dili XIII. yüzyıldan itibaren Kuzey-Doğu Türkçesi ve Batı Türkçesi olmak üzere iki kola ayrılmıştır. Kuzey-Doğu Türkçesi, Eski Türkçenin bir devamı olarak XV. yüzyıla kadar devam etmiş, XV. yüzyılda Kuzey Türkçesi ve Doğu Türkçesi olmak üzere iki kol hâlinde gelişmesini sürdürmüştür. Farklı kollardan gelişen Türkçenin özelliklerini o dönemlerde yazılan Kıpçak Türkçesi metinlerinden ---- ve Çağatay Türkçesi metinlerinden ---- ile takip etmek mümkündür.

**Bu parçada boş bırakılan yerlere, aşağıdakilerden hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?**

- A) *Yunus Emre Divanı – Şecere-i Terâkime*
- B) *Kodeks Kumanikus – Muhakemetü'l-Lügateyn*
- C) *Gülistan Tercümesi – Garipnâme*
- D) *Hüsrev ü Şirin – Mantıku't-Tayr*
- E) *Gülistan Tercümesi – İskendernâme*

25.

**Batı Türkçesinin gelişimiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Eski Anadolu, Osmanlı ve Türkiye Türkiye Türkçesi olmak üzere üç döneme ayrılır.
- B) Eski Anadolu Türkçesi Arapça, Farsça kelime ve tamlamaların yoğun ve sanatlı biçimde kullanıldığı bir dönemdir.
- C) Osmanlı Türkçesi, 16. yüzyıldan 20. yüzyıla kadarki zaman içinde egemendir.
- D) Türkiye Türkçesi döneminde dilde Arapça ve Farsça kelimeler azalırken kimi Batı dillerinden kelime ve kavramlar dilimine hızla yerleşmiştir.
- E) Osmanlı Türkçesi Döneminde halk edebiyatı kendi varlığını sürdürmüştür.

26.

- I. Göktürk Dönemi
- II. Osmanlı Türkçesi
- III. Eski Anadolu Türkçesi
- IV. Hakanîye Türkçesi

**Aşağıdakilerden hangisi Türkçenin numaralanmış kollarından biriyle eşleştirilemez?**

- A) *Atabetü'l-Hakayık*      B) *Leyla vü Mecnun*
- C) *Bilge Kağan Anıtı*      D) *Yunus Emre Divanı*
- E) *Altun Yaruk*

27. Harezmi Türkçesinin yeni şartlar altındaki devamı olarak 15. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar Türkistan ve Altınordu'da kullanılan edebî Türkçedir. Bu dönem eserlerinin en önemlileri Ali Şir Nevai'nin *Muhakemetü'l-Lügateyn'i* ile Babür Şah'ın *Babürname'si*dir. Kuzey-Doğu Türkçesinin bu kolu 20. yüzyılda yerini Özbekçeye bırakmıştır.

**Bu parçada sözü edilen dil, Türkçenin aşağıdaki kollarından hangisidir?**

- A) Çağatay Türkçesi
- B) Eski Anadolu Türkçesi
- C) Kıpçak Türkçesi
- D) Osmanlı Türkçesi
- E) Gagavuz Türkçesi

28.

IX. ve X. yüzyıllarda bazı Türk boyları ayrı devletler kurup kendi yazı dillerini oluşturmuştur. Farklı coğrafyalarda ve değişik kollar hâlinde gelişen dilimizin bugün Azeri Türkçesi, Kırgız Türkçesi, Özbek Türkçesi,

I

II

III

Türkiye Türkçesi ve Türkmen Türkçesi gibi birçok

IV

V

şivesi vardır.

**Yukarıdaki numaralanmış şivelerden hangileri Doğu Türkçesine aittir?**

- A) I. ve II.      B) I. ve III.      C) II. ve III.  
D) III. ve IV.      E) IV. ve V.